

Ingemanns Moster Maria og klokker Peder Hind fra Thisted

Digt og virkelighed
Af rektor, dr. phil. KJELD GALSTER

I.

DA INGEMANN var kommet hjem efter sin lange udenlandsrejse i efteråret 1819, var det hans lyst i de lange vinteraftener bag de frosne ruder i kaminildens skær at fortælle og fabulere for slægt og venner, som han nu genså og hyggede sig med.

En af disse romantiske fortællinger var *Moster Maria* (1820 i "Eventyr og Fortællinger").

Indholdet er i korthed følgende:

"I aften fortæller du os nok eventyret om Rolf Blåskæg", siger den lille Gitte til sin Moster Maria.

I det samme banker det på døren, og Hr. Hind træder ind.

"Du kommer altid, når hun vil fortælle os historien om Blåskæggemanden!" siger Gitte ærgerlig. "Det var ham, der slog sine koner ihjel", tilføjer hendes lille broder Hans belærende. "De er dog rask. Jeg synes, De ser så bleg ud", siger Moster Maria, idet hun kommer ind med lyset.

Det mærkes snart, at Hind, en ung jydsk herremand, der er kommet til hovedstaden for at adspredde sig efter sin hustrus død, er meget optaget af Maria, og hun af ham. Hendes søster, Fru Kaptajn S, i hvis hus hun opholder sig, advarer hende, hun tror ikke paa ham, mener, at han kun er ude efter hendes medgift. Derimod er Marias kurator meget ivrig for partiet.

Men i en samtale nogle dage senere vinder Hind Maria helt for sig ved snildt overdrevne anklager mod sig selv for at være skyld i sin første hustrus død - Maria tror heri kun at mærke hans fine, samvittighedsfulde sind - og så ved at udkaste den mistanke, at svogeren, kaptajnen, er imod forbindelsen, fordi han har lånt hendes arv.

Bryllupsdagen kommer. Hinds stemning er noget trykket, og det hjælper ikke, at Kaptajn S, der pludselig kommer hjem og overrækker ham hele Marias arv, søger at sætte humøret op. Endnu værre bliver det, da lille Gitte pludselig råber: "Men se, Moster! Hr. Hind har jo blå skæg, han er jo helt blå om hagen!"

Som de sidder ved bordet, siger han på een gang til sin brud: "Hvilken dato skriver vi idag?", og da hun svarer: "Den tyvende", udbryder han: "I fjor i denne time døde hun!". I det samme ser Maria til sin forfærdelse på ruden ligeoverfor et kridhvidt ansigt; i samme Øjeblik forsvinder det.

Scenen er nu på Hinds herregård nogle måneder senere. Nu Hind mener, at han er sikker på Maria, åbenbarer han kynisk sin tidligere forstillelse og list.

Hvert ord "slukker en stjerne på hendes drømmes himmel".

Maria må næsten tro, han er en helt anden person end før, og trækker sig mismodig tilbage til sit soveværelse.

"Her var det jo, hans første hustru døde", tænker hun, og opdager i det samme en løndør. I værelset der bagved tror hun til sin rædsel at se sin mand stå og gnide på kanten af et hjørneskab, og på dette ser hun blodstænk.

"Ja, han har myrdet sin første hustru", råber hun og flygter ud af huset, bort fra sin ægtefælle.

Hind skriver og forklarer hende forholdet: I en heftig scene, da hans hustru var kommet frem med sin grundløse skinsyge, havde han stødt hende over mod bordet. I fortvivlelse havde hun derpå løbet panden mod væggen. Kort derefter var hun død, *hvoraf* vidste ingen.

At han på en måde havde elsket hende, det syntes Maria klart, og at han aldrig havde haft ond i sinde mod hende, det så hun også; men hendes rædsel var så stor, at hun aldrig senere vendte tilbage til ham.

Året efter brylluppet døde han.

Maria opholdt sig hos sin søster, og ligesom Gitte og Hans havde siddet på hendes skød, sad senere deres børn igen der. Hver gang hendes ulykkelige bryllupsdag indtraf, lukkede hun sig inde på sit kammer, og i flere uger derefter var hun hensunken dyb sørgmodighed.

II.

Når Ingemann har digtet denne fortælling (ligesom de tre andre i samlingen 1820), har en af hans bevæggrunde været almindelig lyst til fabulering. Han havde lige været gæst en måned hos *Tieck* i Dresden og lyttet til denne fortællingens mester, og nu, han var kommet hjem i kredsen af sine egne, havde han selv stor glæde af at fortælle.

Et andet motiv er det almindelige romantiske: dobbeltgænger, varsler og syner, midnatsslag, sidste ord på dødslejet, folkeeventyr. Endvidere rædselsmomentet: muligheden af hustrumord.

For det tredje er der karaktertegningen - og det er vel mest det, der giver "Moster Maria" en stilling i Ingemanns produktion.

Marias sind er åbent for drømmens og det overnaturliges verden, dér lever hun, og hun er lidet skikket til at møde livets hårdhed, godhjertet og tillidsfuld, åben og ærlig, som hun er.

Hind derimod er et barn af denne verden. Følelsen må aldrig løbe af med forstanden, livet skal nydes, svig og forstillelse er tilladt.

Her har vi modsætningen følelsesmenneske - forstandsmenneske, hjertemenneske - hjernemenneske, som herefter skulde komme til at spille så stor en rolle i Ingemanns produktion, først og fremmest i de historiske romaner, hvor stadig hjertemennesket - Karl af Rise, Drost Peder Hessel, Niels Ebbesen - er helten, og hjernemennesket - om det så er Valdemar Atterdag - skurken.

Det fjerde motiv for Ingemann, og det, der i denne sammenhæng interesserer os mest, er, at han i "Moster Maria" får lejlighed til digterisk at gengive et stykke virkelighed, en tragisk episode i en slægtningens liv. Thi det var hans mening, efter at han i så mange år havde færdedes i ideernes tynde luftlag mellem ånder og alfer, nu vil komme ned på jorden og skildre mennesker.

III.

At der ligger realiteter til grund for skildringen, fortæller Ingemann allerede 1845 i "Forerindring" til 2. udgave: "Fortællingen "Moster Maria" grunder sig på en familiebegivenhed, meddelt af fortællingens hovedperson selv. Næsten alle bipersonerne i fortællingen tilhører ligeledes det virkelige liv; selv dens fantastiske elementer, der dog ikke ere psykologisk uforklarlige, grunde sig på meddelelser af formentlige livserfaringer".

Fuld besked herom giver han os senere (1862) i sin *Levnedsbog*: Moster Maria er hans "Grandmama"s halvsøster. Hun opholdt sig sammen med denne hos hans forældre i Torkildstrup præstegård på Falster. "Hun havde været højst uheldig gift med en besynderlig uhyggelig enkemand, der fornemmelig kun havde efterstræbt hendes formue, medens han med sit indsmigrende væsen således havde skuffet og forblindet hende, at hun ægtede ham mod familiens ønske, trods alle varslende rygter om hans skumle karakter og hans forhold til den afdøde kone. Bruden troede ved bryllupsbordet at have set den døde kones blege ansigt bag ruden. Siden, da hun med afsky havde set ægtemandens sande skikkelse og opdaget sin egen forfærdelige hjerteskuftelse, var dobbeltheden i dette menneskes væsen således indtrådt i hendes forestilling, at hun troede at se ham, som en pludselig kommende og forsvindende skygge, hvor han dog ikke virkelig var tilstede. Hun havde med skræk og gru måttet flygte fra ham og for hele sin fremtid søge tilflugt hos familien".

Som man ser, er det en fuldstændig verificering af den romantiske fortælling, lige til ansigtet bag ruden; dog er der intet nævnt om det formentlige hustrudrab.

Derefter er det let at finde de øvrige personer: svogeren og søsteren er *Lars Swane*, kaptajn i det ostindiske kompagni, og *Johanna Maria Swane*. De små, *Gitte* og *Hans*, deres børn, er Ingemanns moder *Birgitte* og hans morbroder *Hans*. Også skurken optræder - som vi skal se - under sit virkelige navn.

IV.

Som det vil erindres, sagde Ingemann (i 1845) forsigtigt, at fortællingen grundede sig på *formentlige* livserfaringer; til os er de kommet, set gennem to temperamenter: Moster Marias og digterens. Det kunde have sin interesse, om vi kunde få hævet disse to slør for virkeligheden og måske få konstateret, *hvad* der er sket¹).

Den 19. februar 1726 fik *Frands Harboe*, værtshusmand på Snedkerkroen i Grønnegade i København og *Karen Andersdatter* en datter døbt i Holmens Kirke (senere Ingemanns Grand-mama).

April 1731 døde Karen Andersdatter, og 6. februar n. å. giftede enkemanden sig med pigen *Karen Nielsdatter Tendrup*. I januar 1742 døde Frands Harboe og 11 måneder derefter hans hustru.

Skiftet udviser, at Frands Harboe efterlod sig to døtre, een i hvert ægteskab. Den ene er, som nævnt, Johanna Maria.

Den anden er *Katrine Maria*, vor Moster Maria.

Hun må - efter aldersopgivelser at dømme - være født 1733.

Af skiftet og overformynderiets hovedbog fremgår det, at hun efter forældrene har arvet 759 rdlr., som indbetaltes i overformynderiet.

Tilbage stod de to forældreløse piger på 16 og 9 år. Hvor de er kommet hen, kan ikke oplyses; men 31. juli 1748 viedes Johanna Maria Harboe til styrmand, ungkarl *Lars Hansen Swane* (iflg. Vor Frues kirkebog). Katrine Maria er nu sikkert kommet til at bo hos søsteren og svogeren.

Den 18. oktober 1751 blev den kun 17-18 årige pige gift med den 40-50 årige klokker og kordegn i Thisted *Peder Henriksen Hind*.

Fire dage derefter, 22. Oktober, gav Peter Hind Katrine Marias formynder, Sr. Jens Larsen, kvittering for hendes fædrene og mødrene arvekapitel med renter og videre.

V.

Om *Peder Hinds* liv før 1751 kan følgende oplyses:

Han gik i Odense lærde skole, men gjorde sig, sammen med to andre kumpaner, så bemærket ved optøjer, at han (sammen med hans to kampfæller) mente det klogest at fortrække til Kiel. Men deres bedrifter kom ikke til at dø i synden. 30. april 1729 blev der på konsistoriet fremlagt følgende brev fra lederne af den lærde skole i Odense, *Thomas Aabye* og *Søren Anchersen*²)

Velædle og velbyrdige academiae rector, højgunstige patron.

Som disse 3de discipler, navnlig³) Peder Jensen (Hindsholm), Lage Iversen og Peder Henriksen Hind, ere bortløbne herfra skolen udaf riget, og har, efter at de forhen har forsiunet sig med urigtige testemoniis og recommendation fra Hr. Mag. Morten Wolfsberg, præst udi Syllested her udi landet (hvilket bevises ved vedlagte videmeret copi, og med mere kan godtgjøres), derpå deponeret udi Kiel, fordi de derved vilde undgå den straf, de havde fortjent, ved det de havde løbet omkring på gaderne om nattetid, og derudover forvoldt slagsmål, alarm og oprør her udi byen. Den ene af fornævnte, nemlig Lage Iversen, har ej aleneste om nattetid båret kårde og sidegevær på gaden, men endog udfordret og skældet. Den anden, Peder Henriksen Hind, har tillige både grasseret på gaderne sildig om aftenen med kårde ved siden, så og været virkelig i slagsmål og duelleret med tvende håndværkskarle. Den 3die, Peder Jensen, har fulgt disse tvende udi klammeri på gaden om natten og indfunden sig beredt til slagsmål på Gråbrødre kirkegård her udi byen næste aften derefter, da en stor del af skolen dér klokken imellem 7 og 8 om aftenen vare forsamlede for at tage imod håndværks burser, som udi stor mængde ligeledes havde sammenrottet sig mod skolen til slagsmål. Hvilket altsammene kan bevises fuldkommeligen, om

¹ Det følgende arkivmateriale er venligt stillet til min rådighed af Jørgen Swane, amtsforvalter i Vejle. Forøvrigt er personalhistoriske oplysninger hentet fra: Hauch-Fausbøll: Slægten Ingemann (Personalhist. Saml. I 1901), Leo Swane: Blade af en Familie-Krønike 1923 og Rønning: B. S. Ingemann. Et par supplerende bemærkninger har arkivar S. Nygård og kontorchef H. G. Olrik haft den godhed at tilstille mig.

² Samlinger til Fyens historie og topografi X 1890 s. 258.

³ Ved Navn.

forlanges, såvel af et politiforhør som af en undersøgning, som er sket for det samme her i skolen.

Altså finder vi os efter vor embedspligt skyldige og forbundne til at give disse mærkværdige personers navne tilkende for Deres Magnificens, iflg. af forordningen om skolerne anno 1694 d. 7. april § 3 . . . , på det merbemeldte personer kunde blive, andre til advarsel og afsky, derefter tilbørligen ansete og deres navne på behørigte steder angivne, item om de nogen tid ved academiet udi København skulde sig angive til inscriptionem. Vi udbede os ydmygeligst Deres Magnificentes gunstige tilståelse, at vi sligt ifølge af forordningen have angivet, og er udi submission

Deres velædle og velbyrdige Magnificentes
allerydmigste clienter og tjenere.

Th. Aabye. S. Anchersen.

Adgang til at studere ved Københavns universitet var altså forment Peder Hind på grund af hans meritter.

Fem år senere træffer vi ham igen; da kalder han sig studiosus theologiae. 2. marts 1734 viedes han i Holmens Kirke til *Margareta Cathrina Thye*, datter af oberstløjtnant Mathias Thye.

Næste år er han i Horsens, her bliver hans søn 17. august 1735 døbt *Mathias*, efter morfaderen.

Tre år derefter er han i Ålborg. Her bliver 14. oktober 1738 i Budolfi kirke hans datter *Karen* døbt.

Nu kalder han sig *prokurator*. Nogen uddannelse havde han ikke (juridisk embedseksamen var først lige blevet oprettet). Hans virksomhed har været lommeprokuratorens.

Noget senere får han sit tredje barn, *Kirsten*.

1740 blev den tidligere theologiske student kordegn og skoleholder i *Thisted*, hvor hans kone vel havde familieforbindelser. 1739 var latinskolen blevet nedlagt, og en af de sidste hørere, Lars Skive, var blevet dansk skoleholder i dens bygning, vest for kirken, "kirkens skole". Nu ved hans død 1740 blev altså Peder Hind hans efterfølger, og kom til at sidde som skoleholder i den gamle skolestue fra reformationstiden med "en gammel forbrændt, mest ubrugelig" kakkelovn med jernfod, et langt bord samt to lange skamler (bænke)⁴.

7. august 1743 blev han gift anden Gang med *Anna Catharina*, *Hildebrandt*, datter af Conrad Hildebrandt. Hun var kun 16 år.

Ægteskabet varede i omtrent syv år. Den 22. juli 1750 jordedes i Thisted kirke i den store gang ud for stolene no. 8 kordegnens salige hustru, madame Anna Cathrina Conradsdatter, 23 år gammel.

I dette Ægteskab var der en søn, *Conrad*.

VI.

Den 18. oktober året efter giftede Peder Hind sig altså atter med en ganske ung pige, et barn næsten.

Vi har ikke noget billede af Kathrine Maria. Men Ingemann fortæller os: hun havde vist i sin ungdom været meget smuk. Hendes veldannede ansigt, med romerindenæsen og de mørke, glimrende øjne, var højst karakteristisk, som en ildfuld sydlænderindes. Hun var rank og mager.

Det var ikke noget nemt hjem at gå ind til: fire børn; hun var kun to år ældre end den ældste.

Men vanskeligst var dog manden.

Det havde været en bevæget tid for den Thisted klokker, de måneder, der gik forud for brylluppet: Byfogden i Thisted, *Peder Lybecher*, lod føre tingsvidne imod ham, begyndt 24. oktober 1750 og sluttet 7. november, for hans "slette opførsel og lastværdige forhold i mange måder", hvorefter han den 16. april n. å. blev mulkeret af øvrigheden og tillige derefter reprimanderet. Da byfogden begærede noget i sagsomkostninger og påviste først, hvad man havde ret til at fordr af ham, dernæst hvad der kunde slås af, og endelig lovede ham yderligere moderation, om regningen var for høj, angreb han "med skammelige ord og løgn" byfogden, så denne var forårsaget at søge sømmelig satisfaktion. 23. juli 1751 udnævntes oberstløjtnant Jens Molderup og amtsforvalter over Dueholm, Ørum og Vestervig amter Laurs Fog til at undersøge sagen og afsige dom i den, "på det at sagen på begge sider kan desto snarere og uden fornøden vidtløftighed afgøres og rettelig påskønnes, om commerceråd Lybecher haver i nogen del gjort Peder Hind uret og søgt hans værste, og hvad erstatning han (Hind) bør give og vise for sine formentlig skammelige og fornærmelige ord, samt hvad han i den imod hannem førte sag, såvel som nu atter forårsagede søgsmål og tiltale, bør svare og undgælde".

Desværre kan det ikke oplyses, hvori Peder Hinds "slette opførsel og lastværdige forhold i mange måder" bestod, ligesom heller ikke, hvorledes den sidste sag sluttede. Men akterne giver et godt indblik i Peder Hinds karakter og i de forhold med kiv og splid, den purunge madam Hind gik ind til og måtte leve under.

I sit Embede synes han at have været mindre uheldig. I 1743 indberetter biskop Broder Brorson ganske vist, at han håber at få ham bragt til mere flittighed i hans Embede⁵. I 1750 kaldes han imidlertid en god degn ved sang og katekisation i kirken, og han roses for flid med konfirmationsbørn, samt for et ulasteligt levned. Men når der så i indberetningen 1762 siges, at han er "noget flygtig i hans adfærd", synes man, man kender ham igen fra hans skolegang i Odense og hans senere liv.

VII.

Kun en ganske kort tid varede samlivet; efter få måneders forløb - måske var det kun dage - forlod madam Hind sin mand og tyede tilbage til søsteren og svogeren. Her fødte hun i juli 1752 en datter: Den 11. juli fik Peder Hind, klokker i Thisted udi Jylland, og Kathrine Maria Hind ved Nyhavn i Nikolaj kirke en datter døbt, kaldet *Mette Kirstine*. Barnet levede ikke længe: en dag i ugen 16.-23. september 1752 begravedes Seign. Hinds barn i Nyhavn paa Nikolaj kirkegård.

VIII.

Når vi sammenligner Ingemanns fortælling med akterne og hvad vi ellers ved, er det grumme let at finde uoverensstemmelser, både store og små: Hind var ikke ung, men 40-50 år, ikke herremand, men klokker og skoleholder i Thisted; at formuen på de 759 rdl. skulle

⁴ T. A. årb. 1948 s. 261.

⁵ T. A. årb. 1921 s. 206.

have været noget motiv af betydning, er usandsynligt, selv om det naturligvis var *penge* for en klokker - der er mere nærliggende motiver, når en 40-50 årig mand søger at vinde en skøn 17-18-årig pige; der foreligger ikke noget som helst, der kan udtydes som mistanke om hustrumord; Gitte og Hans kan ikke optræde lige før brylluppet, hun var dengang kun ½ år og han er født 1½ år derefter; hjemmet, hvor begivenhederne sker, er ganske tydeligt Birgitte Ingemanns barndomshjem ved "Ny Canal", matr. nr. 11, nu Nyhavn 31, men derhen flyttede Lars Swane først 1752, året før boede han på Christianshavn; også at brylluppet stod paa årsdagen for hans tidligere hustrus død, og at han selv døde netop et år derefter, tilhører naturligvis digtningen.

Men dette er kun lidet i sammenligning med den store overensstemmelse mellem digtning og virkelighed. -

Vil vi søge at rekonstruere det sandsynlige handlingsforløb, bliver der tre kilder at øse af.

Den første er naturligvis akterne, begivenhederne deri.

Det andet er, hvad Ingemann fortæller. Naturligvis må det tages med megen forsigtighed, da det jo er *Dichtung und Wahrheit* blandet sammen. Men det er af betydning, at Ingemann har hørt om begivenhederne af Moster Maria selv.

Den tredje kilde er hovedpersonernes karakter, Hinds, som vi lærer den at kende af akterne (også dem, der nedenfor skal fremdrages), og Moster Marias fra Ingemanns omtale i *Levnedsbogen*.

Hind har været stridig og stædig, trættekær og kvæulerende, hidsig og voldsom i sine handlinger. Madam Hind har været en kvinde med stærke svingninger i sit sind, fra fryd til den dybeste fortvivelse, udpræget maniodepressiv, og derfor svag og uegnet til modgang.

Handlingens kerne har da vist omtrent været denne:

Da Hind har søgt at vinde jomfru Harboe, har hendes familie modarbejdet forbindelsen; de kendte og troede på rygterne om hans "slette opførsel og lastværdige forhold i mange måder". Men Marias kurator, skipper Jens Larsen, har været ivrig for partiet, og selv har hun givet sit ja.

Lige efter brylluppet er hendes lille formue blevet udbetalt til manden.

Da hun er kommet over til sit nye hjem, har hun imidlertid snart opdaget, at virkeligheden ikke svarede til forventningerne. Det var virkelighed med hendes mands "slette opførsel og lastværdige forhold i mange måder", han var lige blevet mulkeret og reprimanderet derfor, og hun kom midt op i hans bitre strid med byens øvrighed.

Under disse vanskelige forhold er hendes mands pirrelige sind blevet endnu pirreligere, og i hidsighed har han sagt ting, der får hende til at synes, at han er ligesom en helt anden end ham, hun kendte før.

Hun har hørt rygter om mandens voldsomme behandling af hans tidligere hustru, og engang har så Hind i sin ustyrlige hidsighed lagt hånd paa hende.

Skrækslagen er hun flygtet bort, frugtsommelig, og få måneder efter brylluppet sad hun atter i sin søsters hus.

Hind skrev til hende, erkendte sine fejl og bad hende vende tilbage. Hun indså, at han på sin måde vist havde elsket hende, og at han aldrig havde haft ondt i sinde mod hende. Men hendes rædsel var så stor, at hun aldrig vilde se ham igen.

Det barn, hun fødte, døde, kun et par måneder gammelt.

IX.

Vi skal nu følge de to hovedpersoners senere skæbne efter katastrofen.

De nævnte sager blev ikke de eneste, der blev anlagt mod *Peder Hind*.

Han var stadig prokurator, foruden at han var klokker og skoleholder.

Der blev i 1759 anlagt sag mod ham for, at han havde indleveret en klage for afgangne Anders Enevoldsens efterleverske over tvende bønder og hans to døtre, der - vel efter faderens direktiv - havde nægtet at vidne i faderens sag og var blevet idømt faldsmålsbøder. Ved missive af 9. marts s. å. fra koncelliet til biskop Broder Brorson i Ålborg hævdedes dog dennes sag, og faldsmålsbøderne bortfaldt.

Så godt gik det ham ikke i en anden sag.

Peder Hind havde "meget ilde slaget og medhandlet" en ridende postillon ved navn Erik Johansen, da han på sit udridt fra Thisted efter budskikkelse var aftrædet i klokkerens hus. Der blev anlagt sag imod ham, og denne synes at have været et par år. I efteråret 1761 er sagen igen omtalt. Hind er blevet dømt til at betale 20 rdl. i omkostninger og 9 rdl. i mulkt, samt 4 rdl. i bøde til justitskassen, men da han hævder, at han ikke er i stand til at betale disse penge uden sin yderste ruin, befries han ved missive af 25. september 1761 til stiftamtmand Holck og biskop Brorson for de 13 rdl. mulkt og bøde.

Men også denne sag får et efterspil. Iflg. kancellikollegiets indstilling af 11. november s. å. til konseillet takker Peder Hind for de ham eftergivne, 13 rdl., men beklager derhos, at byfogden Lybecher har anlagt bisag imod ham, alene fordi han i den nu afgjorte sag har skrevet i et indgivet indlæg, at byfogden var hans uven og avindsmand. Den anlagte bisag vil det ruinere ham at udføre, og han beder derfor om befaling til byfogden at nedlægge sin particulære egen sag for så ringe et ord.

30. december s. å. indstiller kancellikollegiet den således: "Af hosfølgende bilag . . . erfares det, at supplicanten ikke uden årsag er ved underretten af en sættemand tilpligtet at revocere disse af ham imod commerceråd Lybecher udsagt ord, samt betale 16 rdl., processens omkostninger og 2 til justitskassen. Da nu Lybecher gerne har villet forlige sig med ham og eftergivet ham det meste af omkostningerne, har supplikanten dog ej været at bringe til nogen mindelig forlig, men fremturet i sin trættekærhed, af hvilken årsag Lybecher har måttet tage fornyelsesdom. I den henseende indstilles, om supplicanten måtte befales at fyldesgøre dommen med at revocere hans nærværende ord for retten og med at betale de idømte omkostninger både med dommen, så og med dommens fornyelse over ham . . .". Kancelliet resolverede dagen efter: Forbliver ved lands lov og ret, og Peder Hind har måttet bøde for sin løbske mund.

Hind træffes stadig i Thisted ekstraskattemandtalt ligetil 1774. I rubriken: børn over 12 år opføres Mathias, Karen, Kirsten, Conrad, senere kun de tre sidste.

27. november 1767 viedes i Thisted klokker og kordegn *Jacob Ørslev* til jomfru Kirsten Hind. 19. februar konfirmeredes biskoppens kaldsbrev af 15. oktober f. å.

for studiosus theologiæ sr. Jacob Ørslev til at være kordegn, skoleholder, klokker og graver i Thisted efter sin svigerfader sr. Peder Hind, der har afstået han embedet, imod at han årlig får 50 rdl. i pension af ham og hans 2de børn hver enten 16 rdl. eller fri kost og logement med videre.

I juli 1774 flytter Peder Hind med tvende børn og tjenestepige fra Thisted til Bedsted; sikkert fordi hans søn Conrad Hildebrandt Hind var blevet degn der.

Her i Bedsted døde han og begravedes 29. januar 1783.

X.

Efter flugten (og den lille datters død) er det, som om den purunge *Madam Hind* har fået et knæk for livstid. Hun har næsten mistet livsmodet, det elementære: at ønske og ville noget for sig selv. Så vidt vi kan se, levede hun kun livet videre som lem af familien, som *Moster* (og således - uden noget egenavn - kaldtes hun af hele familien, tredje som anden generation).

Hun blev hos søsteren og svogeren i København, fulgte dem - som mandtalslisterne viser - ind i de forskellige boliger.

6. marts 1781 døde svogeren Lars Swane, og enken flyttede - efter at have sat næsten hele den ikke ubetydelige formue overstyr - 1786 ned til sin datter Birgitte Ingemann i Torkildstrup præstegård på Falster. "Moster" fulgte med. Og hernede var der et par livlige øjne, den lille Bernhards, der iagttog de to ejendommelige søstre, Grand'mama og Moster.

28. december 1796 døde grandmama Johanna Maria Swane.

Da Søren Ingemann, præsten, også var død, 31. december 1799, rejste enken med hele børneflokket til Slagelse.

Moster fulgte med også dennegang, og her i Slagelse levede hun alle årene, til hjemmet opløstes i 1809.

Gennem hele opvæksten og lige til sit 20 år har Ingemann altså haft lejlighed til fortrolig omgang med hende:

Hun var i høj grad livlig og deltog ivrig i al husgerning, fortæller Ingemann i *Levnedsbogen*. Men pludselig kunde hun blive helt forandret. En ringe ting, f.eks. en dues død, kunde give den første anledning hertil. Så følte hun sig helt forladt, vilde ingen se, ikke tage mod trøst, lukkede sig inde og blev i sengen. Denne årlige depressionsperiode varede en hel måned.

Dette tungsind var, mente han, en følge af hendes ungdoms "uforglemmelige hjertesorg".

Hun levede for at tjene andre.

Over for sin ældre halvsøster påtog hun sig næsten en tjenerindes skikkelse. Og navnlig overfor børnene - sine "gutter" kaldte hun drengene - skyede hun ingen opofrelse. Hun kunde våge hele nætter, når hun havde lovet sin mindste "gut", Bernhard, at vække ham tidligt. Det var naturligvis især under skolegangen i Slagelse; hun kunde da undertiden i sin iver og omhu, når hun havde blundet en stund og månelyst skuffede hende, stå op af sengen for at vække drengen.

"Hun blev ham", således sammenfatter Ingemann sit indtryk, "et slags forbillede på en tragisk korsdragerinde, der med knust hjerte går gennem hverdagslivet og sysler kærligt med småting for andre, medens den hele verden for hende selv er en ruin".

Efter svogeren, Lars Swanes død (1781), havde hun oplevet en uhyggelig tid: i løbet af fire år var tre af hendes søsterbørn, som hun havde set vokse op fra små af, døde: den 17 årige *Emanuel*, den 24 årige *Cathrina* og den 21 årige *Karen Fransiska*. 1803 fulgte *Hans Swane* efter, kun 50 år gammel, "af brystsyge", siger kirkebogen.

Nu i 1809 oplevede hun en lignende uhyggelig tid i Slagelse: medens man forberedte *Fransiska Ingemanns* bryllup med præsten N. C. Spur, kom broderen *Emanuel* hjem, syg af tuberkulose, og 5. marts døde han. *Birgitte*, Ingemanns moder, hendes sidste søsterbarn, fulgte 8. maj sin søn. Hun havde været Moster Marias trofaste støtte, der trods den store børneflokk havde delt sine små kår med hende.

Nu blev hjemmet opløst. Nogle måneder boede hun hos madam Rosenkilde i Slagelse, men 30. august 1809 blev hun indtaget som lem i Slagelse klostres hospital.

Som hun sad der alene på sit værelse, kom der nye sorgens budskaber: 16. Juni 1810 døde *Swane Ingemann* (31 år), 16. oktober 1812 *Christian* (25 år) - ligesom moderen og broderen af brystsyge - 6. januar 1813 *Søren* (34 år), præst i Årby. Og hendes yngste "gut", Bernhard, regnede sig for "en vis kandidat til tæringsdøden".

Nu havde hun set to generationer forsvinde, og den tredje var omtrent udslettet. Hun har nok mangan gang i sin ensomhed tænkt, at hende havde døden glemt.

Endelig - den 22. april 1816 døde enkemadam Kathrine Maria Hind, hospitalslem, 83 år gammel, af brystsvaghed.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1949, side 283-301)